

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ СХІДНЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РЕКОМЕНДАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ СХІДНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

30.01.2025

м. Харків

№ 70/9-рк/к

КОМУНАЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВУ «НОВОМАЖАРОВО» ЗАЧЕПИЛІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

(інформація, доступ до якої обмежено)

Про припинення дій (бездіяльності),
які містять ознаки порушення
законодавства про захист економічної
конкуренції

Адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України за результатами проведеного дослідження щодо дотримання суб'єктами господарювання законодавства про захист економічної конкуренції на ринках послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення

ВСТАНОВИЛА:

1. СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ

- (1) КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «НОВОМАЖАРОВО» ЗАЧЕПИЛІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ (далі – КП «Новомажарово», Підприємство) є юридичною особою. Ідентифікаційний код юридичної особи *(інформація, доступ до якої обмежено)*. Місцезнаходження: *(інформація, доступ до якої обмежено)*. Основним видом діяльності Підприємства є *(інформація, доступ до якої обмежено)* (код за КВЕД *(інформація, доступ до якої обмежено)*).
- (2) Відповідно до статуту КП «Новомажарово» (у новій редакції) метою діяльності є отримання прибутку за рахунок підприємницької діяльності і на цій основі задоволення соціально-економічних інтересів громади та трудового колективу Підприємства. Основним напрямком діяльності Підприємства є, зокрема централізоване водопостачання, забезпечення безперебійного постачання населенню, організаціям питної води з підземних джерел відповідно до існуючого Державного стандарту.
- (3) Отже, у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» КП «Новомажарово» є суб'єктом господарювання.

2. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

- (4) Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (далі – Методика), з урахуванням пункту 2.2 Методики встановлено наступне.

2.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (5) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

2.1.1. Суб'єкт господарювання

- (6) Об'єктом аналізу є КП «Новомажарово» - суб'єкт господарювання, який надає послугу з централізованого водопостачання.

2.1.2. Конкретний товар (продукція, товари, послуги), який випускається, постачається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання

- (7) Об'єктом аналізу є послуга з централізованого водопостачання.

2.2 Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище

2.2.1 Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання

- (8) Відповідно до пункту 4.1. Методики, перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарних груп, які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (9) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.

2.2.1.1 Споживчі характеристики

- (10) Відповідно до пункту 4.2.1 Методики споживчі характеристики товару визначаються за функціональним призначенням, фізичними, технічними та експлуатаційними характеристиками, ступенем новизни товару.
- (11) Згідно з пунктом 5 частини першої статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» житлово - комунальні послуги – це результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг.
- (12) Законом України «Про житлово-комунальні послуги» послуги з централізованого водопостачання віднесено до комунальних послуг.
- (13) Відповідно до частини першої статті 1 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» (до 07.08.2023 Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення») централізоване питне водопостачання - господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води.
- (14) Основною споживчою властивістю послуги з централізованого водопостачання є її надання суб'єктами господарювання, які мають діючі водопровідні мережі, що їм належать або ними використовуються (експлуатуються).

2.2.1.2. Умови споживання

- (15) Послуга з централізованого водопостачання у відповідності до норм діючого законодавства України надаються споживачеві згідно з умовами договору, що укладається відповідно до типових договорів про надання послуг згідно зі статтею 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги».
- (16) Таким чином, головною умовою споживання послуги з централізованого водопостачання є укладання договорів між виконавцем та споживачем послуг.

2.2.1.3. Умови реалізації

- (17) Згідно з пунктом 28 частини першої статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» господарська діяльність з надання послуг з централізованого водопостачання підлягає ліцензуванню.
- (18) КП «Новомажарово» діє на підставі ліцензії на централізоване водопостачання, виданої 27.09.2010 Харківською обласною державною адміністрацією.
- (19) Послуга з централізованого водопостачання надається із застосуванням певних інженерних мереж та згідно зі статтею 5 Закону України «Про природні монополії» віднесена до сфери діяльності суб'єктів природної монополії.
- (20) КП «Новомажарово», здійснюючи діяльність з централізованого водопостачання, є суб'єктом природної монополії та відповідно внесено до Зведеного переліку природних монополій, розміщеному на офіційному сайті Антимонопольного комітету України www.amcu.gov.ua.
- (21) Відповідно до частини 2 статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» договори про надання комунальних послуг можуть затверджуватися окремо для різних моделей організації договірних відносин (індивідуальний договір, індивідуальний договір з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем, колективний договір) та для різних категорій споживачів (індивідуальний споживач (співвласник багатоквартирного будинку, власник будівлі, у тому числі власник індивідуального садибного житлового будинку), колективний споживач).
- (22) Виконавець послуги з централізованого водопостачання зобов'язаний готувати, укладати та переукладати із споживачами договори відповідно до обраної моделі договірних відносин.

2.2.1.4. Ціна

- (23) Частиною першою статті 10 Закону України «Про житлово – комунальні послуги» передбачено, що ціни (тарифи) на житлово-комунальні послуги встановлюються за домовленістю сторін, крім випадків, коли відповідно до закону ціни (тарифи) є регульованими. У такому разі ціни (тарифи) встановлюються уповноваженими законом державними органами або органами місцевого самоврядування відповідно до закону.
- (24) Відповідно до інформації, наданої КП «Новомажарово» листом від 28.11.2024 № 66 (вх. від 02.12.2024 № 70-01/3145), рішенням виконавчого комітету Зачепилівської селищної ради від 21.04.2021 № 51 «Про коригування тарифів на послуги з централізованого водопостачання холодної води комунальному підприємству «Новомажарово» Зачепилівської селищної ради» встановлено тариф на Послугу для категорії «Населення» у розмірі 24,00 грн/м³.
- (25) Тариф на Послугу є діючим.
- (26) Отже, кінцеві споживачі послуги з централізованого водопостачання не мають можливості впливу на ціну такої послуги, у тому числі під час врегулювання договірних відносин на відповідні послуги, оскільки тарифи на такі послуги затверджує відповідний орган місцевого самоврядування.
- (27) Таким чином, послуга з централізованого водопостачання надається на платній основі, а отже, є товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище КП «Новомажарово».

2.2.1.5. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

- (28) Учасниками ринку послуги з централізованого водопостачання є:
- надавачі (виконавці) послуг – суб'єкти господарювання, які надають послуги з централізованого водопостачання;
 - споживачі послуг - фізичні особи, які отримують або мають намір отримати послуги з централізованого водопостачання.

2.3 Визначення товарних меж ринку

- (29) Відповідно до пунктів 5.1 – 5.3. Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (30) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими, зокрема, є:
- подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання, тощо;
 - подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників, тощо;
 - наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
 - відсутність суттєвої різниці в цінах;
 - взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.
- (31) При проведенні дослідження необхідно враховувати, що взаємозамінні товари належать до групи однорідних товарів (товарних груп), які розглядаються споживачем як один і той же товар (товарна група), і які можуть бути стандартизовані або диференційовані.
- (32) Стандартизованими товарами (товарними групами) можуть розглядатися товари, які мають єдину систему показників, параметрів, що характеризують товар, і у виробництві яких використовуються єдині чи однакові технічні стандарти, технічні умови, стандарти застосування, тощо.
- (33) Відповідно до статті 1 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання»:
- централізоване питне водопостачання - господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води.
- (34) Ураховуючи, що необхідною умовою отримання послуги з централізованого водопостачання є приєднання водопровідних мереж об'єктів споживачів до систем водопостачання Підприємства, споживач за звичайних умов не може легко перейти від споживання цього товару до споживання іншого.
- (35) Отже, за показниками взаємозамінності, зокрема, за: подібністю призначення, споживчими властивостями, умовами використання, подібністю технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо, послуга з централізованого водопостачання, що надається Підприємством, внаслідок технологічних особливостей її надання не має товарів-замінників.
- (36) Отже, за таких обставин товарними межами ринку є послуга з централізованого водопостачання.

2.4 Визначення територіальних (географічних) меж ринку

- (37) Відповідно до пункту 6.1. Методики територіальні (географічні) межі ринку визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача

придбання товарів є неможливим або недоцільним.

- (38) Характерною особливістю послуги з централізованого водопостачання є неможливість переміщення попиту географічно, оскільки необхідною умовою отримання даних послуг є наявність діючих систем централізованого водопостачання.
- (39) Особливістю послуги з централізованого водопостачання є їх отримання безпосередньо у суб'єкта господарювання, який провадить цю діяльність за місцем знаходження діючих водопостачальних мереж.
- (40) За інформацією, наданою КП «Новомажарово» листом від 28.11.2024 № 66 (вх. від 02.12.2024 № 70-01/3145), Підприємство надає послугу з централізованого водопостачання на території сіл Нове Мажарове, Олянівка, Старе Мажарове, де розташовані діючі водопровідні мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Новомажарово».
- (41) Отже, територіальними (географічними) межами ринку послуги з централізованого водопостачання є територія сіл Нове Мажарове, Олянівка, Старе Мажарове, де розташовані діючі водопровідні мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Новомажарово».

2.5 Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку

- (42) Відповідно до пункту 1.3. Методики, часові межі ринку - час стабільності ринку, тобто період, протягом якого структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому істотно не змінюються.
- (43) Відповідно до пункту 7.1. Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- (44) Протягом 2021-2024 років та поточного періоду 2025 року КП «Новомажарово» уклало договори про надання послуг з централізованого водопостачання, які є наразі діючими, зважаючи на їх щорічну пролонгацію в передбаченому даними договорами порядку (окрім випадків розірвання договору або випадків зміни його умов).
- (45) Протягом 2021-2024 років, поточного періоду 2025 року КП «Новомажарово» було єдиним суб'єктом господарювання, яке надавало Послугу.
- (46) Протягом 2021-2024 років, поточного періоду 2025 року склад продавців (виконавців) послуги з централізованого водопостачання не змінювався, тобто структура даного ринку є сталою.
- (47) Отже, часовими межами ринку Послуги визначено період 2021-2024 років, поточний період 2025 року, протягом якого незмінними залишались структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому.

2.6 Визначення потенційних конкурентів

- (48) Відповідно до пункту 9.1. Методики, потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання, які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (49) Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії», природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж

попит на інші товари (послуги).

- (50) Відповідно до частини другої статті 6 Закону України «Про житлово-комунальні послуги», виконавцями комунальних послуг, зокрема, послуг з централізованого водопостачання є суб'єкт господарювання, що провадить господарську діяльність з централізованого водопостачання.
- (51) Отже, внаслідок технологічних особливостей послуг з централізованого водопостачання, а також враховуючи те, що ринки централізованого водопостачання є в стані природної монополії, конкуренція на ньому відсутня.

2.7 Визначення бар'єрів для вступу на ринок

- (52) У пункті 1.3 Методики визначено, що бар'єри вступу на ринок – обставини, які перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.
- (53) Відповідно до пункту 9.2. Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (54) Ринок послуги з централізованого водопостачання характеризується наявністю технічних і адміністративних бар'єрів з огляду на наступне.
- (55) Відповідно до статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат на виробництво на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).
- (56) Згідно зі статтею 5 Закону України «Про природні монополії» відповідно до цього Закону регулюється діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, зокрема, централізованого водопостачання.
- (57) Отже, ринок послуги з централізованого водопостачання перебуває у стані природної монополії, а КП «Новомажарово» є суб'єктом природних монополій. При цьому, ведення господарської діяльності із надання послуги з централізованого водопостачання потребує отримання ліцензії.
- (58) Окрім цього, основним бар'єром вступу на ринок послуги з централізованого водопостачання є обмеження, пов'язані з необхідністю мати в наявності технічні засоби, включаючи мережі, споруди, устаткування (пристрої) для централізованого водопостачання, що пов'язані єдиним технологічним процесом.

2.8 Загальні висновки щодо визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єкта господарювання

- (59) Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо, зокрема на цьому ринку у нього не було жодного конкурента.
- (60) Частиною першою статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- а) на цьому ринку у нього не має жодного конкурента;
 - б) не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності

бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.

- (61) Суб'єкти господарювання не зазнають значної конкуренції, якщо завдяки своїй ринковій владі мають здатність не допускати, усувати чи обмежувати конкуренцію, зокрема обмежувати конкурентоспроможність інших суб'єктів господарювання, або ущемлювати інтереси інших суб'єктів господарювання чи споживачів (пункт 10.3 Методики).
- (62) Так, з урахуванням пункту 10.3 Методики, здатність КП «Новомажарово», яке є єдиним виконавцем Послуги у визначених територіальних межах, встановлювати свої умови при продажу товару, є ознакою ринкової влади.
- (63) Таким чином, КП «Новомажарово» протягом 2021-2024 років та поточного періоду 2025 року має ознаки суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку послуги з централізованого водопостачання в межах території сіл Нове Мажарове, Олянівка, Старе Мажарове, де розташовані діючі водопровідні мережі, які належать або використовуються (експлуатуються) КП «Новомажарово».

3. НОРМАТИВНО - ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (64) Відносини, що виникають у процесі надання та споживання житлово-комунальних послуг, регулюються Законом України «Про житлово-комунальні послуги».
- (65) Відповідно до пунктів 2, 5, 6, 13 частини першої статті 1 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:
 - виконавець комунальної послуги – суб'єкт господарювання, що надає комунальну послугу споживачу відповідно до умов договору;
 - житлово-комунальні послуги – результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг;
 - індивідуальний споживач - фізична або юридична особа, яка є власником (співвласником) нерухомого майна, або за згодою власника інша особа, яка користується об'єктом нерухомого майна і отримує житлово-комунальну послугу для власних потреб та з якою або від імені якої укладено відповідний договір про надання житлово-комунальної послуги;
 - споживач житлово-комунальних послуг – індивідуальний або колективний споживач.
- (66) Згідно з частинами першою та третьою статті 2 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» предметом регулювання цього Закону є відносини, що виникають у процесі надання споживачам послуг, зокрема з централізованого водовідведення. Норми цього Закону застосовуються з урахуванням особливостей, встановлених законами, що регулюють відносини у сферах, зокрема централізованого водовідведення.
- (67) У відповідності до частини першої статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах.
- (68) Частиною другою статті 12 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначено, що договори про надання житлово-комунальних послуг укладаються відповідно до типових або примірних договорів, затверджених Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону. Договори про надання комунальних послуг можуть затверджуватися окремо для різних моделей організації договірних відносин (індивідуальний договір, індивідуальний договір з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем, колективний договір) та для різних категорій споживачів (індивідуальний споживач (співвласник багатоквартирного будинку, власник будівлі, у тому числі власник індивідуального садибного житлового будинку), колективний споживач).
- (69) Відповідно до пунктів 1-8 частини третьої статті 12 Закону України «Про житлово-

комунальні послуги» істотними умовами договору про надання житлово-комунальної послуги є:

- перелік послуг;
- вимоги до якості послуг;
- права і обов'язки сторін;
- відповідальність сторін за порушення договору;
- ціна послуги;
- порядок оплати послуги;
- порядок і умови внесення змін до договору, в тому числі щодо ціни послуги;
- строк дії договору, порядок і умови продовження його дії та розірвання.

- (70) Крім того, відповідно до частини другої статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець комунальної послуги, який займає монополіне становище на ринку, за наявності у нього технічних можливостей надання комунальної послуги не вправі відмовити в укладенні відповідного договору споживачеві чи іншій особі, яка відповідно до договору або закону укладає такий договір в інтересах споживача, якщо інше не передбачено законом.
- (71) Статтями 7, 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначені права і обов'язки споживачів, у тому числі індивідуальних, та відповідно виконавців комунальних послуг.
- (72) Так, відповідно до пункту 1 частини другої статті 7 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» індивідуальний споживач зобов'язаний укладати договори про надання житлово-комунальних послуг у порядку і випадках, визначених законом. Відповідно до пункту 2 частини другої статті 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» виконавець комунальної послуги зобов'язаний готувати та укладати із споживачем договори про надання комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов їх виконання згідно з типовим договором.
- (73) Частиною четвертою статті 23 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» передбачено, що послуга з централізованого водовідведення надається згідно з умовами договору, що укладається з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та вимогами правил надання послуг з централізованого водовідведення, що затверджуються Кабінетом Міністрів України, якщо інше не передбачено законом.
- (74) Відносини між суб'єктом господарювання, що провадить господарську діяльність з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення (далі - виконавець), та індивідуальним і колективним споживачем (далі - споживач), який отримує або має намір отримувати послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, а також визначеною власником (співвласниками) особою, що здійснює розподіл обсягів послуг, визначені Правилами надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (далі - Правила), затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 (далі – Постанова КМУ № 690). Цією ж постановою були затверджені:
- типовий договір з індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем);
 - типовий договір з індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових систем);
 - типовий договір з індивідуальним споживачем у будівлі, приміщення якої є самостійними об'єктами нерухомого майна, про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення;

- типовий договір з колективним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення;
 - типовий колективний договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення
- (75) Відповідно до пункту 6 Правил (*у редакції постанови КМУ № 690*) надання послуг здійснюється виключно на договірних засадах. Послуги надаються споживачеві згідно з умовами договору, що укладається відповідно до типових договорів про надання комунальних послуг з урахуванням вимог Закону України “Про житлово-комунальні послуги” .
- (76) Постановою КМУ від 02.02.2022 № 85 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690» (далі – Постанова КМУ № 85) затверджені нові Правила, а також:
- типовий індивідуальний договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення з обслуговуванням внутрішньобудинкових систем;
 - типовий індивідуальний договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових мереж);
 - типовий договір з власником (користувачем) будівлі (приміщення у будівлі) про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення;
 - типовий договір з колективним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення;
 - типовий колективний договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.
- (77) Згідно з пунктом 1 Правил (*в редакції Постанови КМУ № 85*) ці правила регулюють відносини між суб’єктом господарювання, що провадить господарську діяльність з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення (далі - виконавець), та індивідуальним і колективним споживачем, який отримує або має намір отримувати послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, а також визначеною власником (співвласниками) особою, що здійснює розподіл обсягів послуг.
- (78) Відповідно до пункту 5 Правил (*в редакції Постанови КМУ № 85*) послуги надаються споживачу згідно з умовами типового договору про надання послуг, що укладається з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про житлово-комунальні послуги», та вимогами цих Правил.
- (79) Згідно з пунктом 14 Правил (*в редакції Постанови КМУ № 85*) надання послуг здійснюється виключно на договірних засадах.
- (80) Послуги надаються споживачеві згідно з умовами договору, що укладається відповідно до типових договорів про надання послуги відповідно до статей 13 і 14 Закону України «Про житлово-комунальні послуги».
- (81) З пропозицією про укладення договору про надання комунальних послуг або про внесення змін до нього (крім індивідуальних договорів, укладених відповідно до частини п’ятої статті 13 Закону України «Про житлово-комунальні послуги») може звернутися будь-яка сторона, надавши письмово другій стороні проект відповідного договору (змін до нього), складений згідно з типовим договором.
- (82) Індивідуальний договір вважається укладеним із споживачем, якщо протягом 30 днів з дня опублікування тексту договору на офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування та/або на веб-сайті виконавця послуги співвласники багатоквартирного будинку не прийняли рішення про вибір моделі договірних відносин та не уклали відповідний договір з виконавцем.
- (83) Індивідуальний договір з власником індивідуальних (садибних) житлових будинків вважається укладеним, якщо протягом 30 днів з дня опублікування тексту договору на

офіційному веб-сайті органу місцевого самоврядування та/або на веб-сайті виконавця послуг такий власник не вчинив дій щодо відключення (відмови) від комунальної послуги (фактичне виконання робіт із відключення будинку).

- (84) Фактом приєднання споживача до умов індивідуального договору (акцептування договору) є вчинення споживачем будь-яких дій, які свідчать про його бажання укласти договір, зокрема надання виконавцю підписаної заяви-приєднання, сплата рахунка за надані послуги, факт отримання послуг.
- (85) З огляду на зазначене, згідно з положеннями діючого законодавства надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах. Окрім цього, договори про надання житлово-комунальних послуг повинні відповідати типовим договорам, форма яких затверджена Кабінетом Міністрів України. При цьому саме на виконавця послуг законодавець покладає обов'язок забезпечення підготовки та укладення із споживачем відповідних договорів за законодавчо встановленою формою з визначенням відповідальності за дотримання умов їх виконання.

4. ВИКЛАД ОБСТАВИН

- (86) За інформацією КП «Новомажарово», наданою листом від 28.11.2024 № 66 (вх. від 02.12.2024 № 70-01/3145), загальна кількість споживачів послуги з централізованого водопостачання, яка надається Підприємством, станом на 01.11.2024 складає 595 осіб.
- (87) Послуга з централізованого водопостачання надається Підприємством на підставі Договору про надання послуг з централізованого постачання холодної води (далі - Договір) (для побутових споживачів).
- (88) КП «Новомажарово» надало 5 копій Договорів, а саме від 22.04.2021 № 45, укладеного з *(конфіденційна інформація)*; від 22.04.2021 № 96, укладеного з *(конфіденційна інформація)*; від 22.04.2021 № 102, укладеного з *(конфіденційна інформація)*; від 22.04.2021 № 181, укладеного з *(конфіденційна інформація)*; від 22.07.2021 № 252, укладеного з *(конфіденційна інформація)*.
- (89) Вищезазначені Договори наразі є діючими.
- (90) Аналізом Договорів встановлено, що вони мають однаковий зміст, а також те, що вони не відповідають ані типовому договору з індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), затвердженому Постановою КМУ № 690, ані типовому індивідуальному договору про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затвердженому Постановою КМУ № 690 (в редакції Постанови КМУ № 85) (далі – Типовий договір). Порівняльний аналіз викладено у таблиці № 1.

Таблиця № 1

Умови Типового договору	Умови Договорів, укладених Підприємством зі споживачами	Наслідки невідповідності умовам Типових договорів
пункт 39 Споживач має право на: 3) на відшкодування збитків, завданих його майну, шкоди, заподіяної його життю або здоров'ю внаслідок неналежного надання або ненадання послуг та незаконного проникнення в належне	Не передбачено	Невключивши до Договору такі норми, Підприємство звузило законодавчо встановлені права споживача, що в свою чергу може призвести до недоотримання або позбавлення споживача можливості отримання коштів від виконавця послуг, а саме відшкодування нанесених споживачу збитків, сплати йому штрафів за перевищення

<p>йому житло (інший об'єкт нерухомого майна) виконавця або його представників;</p> <p>5) на зменшення у встановленому законодавством порядку розміру плати за послуги у разі її ненадання, надання не в повному обсязі або належної якості;</p> <p>б) отримувати від виконавця неустойку (штраф) у розмірі 0,01 відсотка вартості середньодобового споживання послуг, визначеної за попередні 12 місяців (якщо попередніх місяців нараховується менш як 12 - за фактичний час споживання послуг, але не менше 15 днів), за кожен день ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або неналежної якості (крім нормативних строків проведення аварійно-відновних робіт або періоду, протягом якого відбувалася ліквідація або усунення виявлених неполадок, пов'язаних з отриманням послуг, що виникли з вини споживача);</p> <p>7) на перевірку кількості та якості послуг в установленому законодавством порядку;</p> <p>8) складати та підписувати акти-претензії у зв'язку з порушенням порядку надання послуг, зміною їх споживчих властивостей та перевищенням строків проведення аварійно-відновних робіт;</p> <p>12) звертатися до суду у разі порушення виконавцем умов цього</p>		<p>встановлених строків проведення аварійно-відновних робіт, позбавлення його права на здійснення перерахунків плати за послуги, що може призвести до необґрунтованих фінансових витрат споживача, а за умови надання не в повному обсязі або зниження їх якості споживачу може призвести до необґрунтованих нарахувань за Послуги.</p> <p>Отже, відсутність у Договорі таких пунктів може призвести до ущемлення інтересів споживачів Послуги.</p>
---	--	---

<p>договору</p> <p>Підпункт 11 пункту 39 Споживач має право на неоплату вартості послуг у разі їх невикористання (за відсутності приладів обліку) за період тимчасової відсутності в житловому приміщенні (іншому об'єкті нерухомого майна) споживача та інших осіб понад 30 календарних днів за умови надання виконавцю заяви та документального підтвердження (зокрема, довідки з місця тимчасового проживання, роботи, лікування, навчання, проходження військової служби (у тому числі отримані в іноземній державі), відбування покарання тощо, іншого документа, що підтверджує право на виїзд з України чи в'їзд в Україну у відповідний період часу) в електронній або паперовій формі відповідно до умов договору</p>	<p>підпункт 4 пункту 16 Споживач має право на несплату вартості послуг за період тимчасової відсутності споживача і членів його сім'ї (у разі відключення виконавцем холодної та гарячої води і опломбування запірних вентелів у квартирі (будинку садибного типу) та відновлення надання цих послуг шляхом зняття пломб за свій рахунок протягом доби згідно з письмовою заявою</p>	<p>Виклад підпункту 4 пункту 16 Договору у такій редакції призводить до додаткових фінансових витрат споживачів. Адже для несплати за Послугу у період тимчасової відсутності споживача, йому необхідно здійснити відключення води та опломбувати запірні вертелі і сплати виконавцю за такі послуги. Тоді як згідно з Типовим договором, споживачу достатньо надати документи, які підтверджують відсутність споживачів за місцем проживання.</p> <p>Отже, зазначеного пункту Договору у такій редакції може призвести до ущемлення інтересів споживачів Послуги.</p>
<p>пункт 42 Виконавець зобов'язаний:</p> <p>9) вживати заходів до ліквідації аварій, усунення порушень якості послуг, що сталися з вини виконавця або на об'єктах, що забезпечують надання послуг та перебувають у його власності (користуванні), в строки, встановлені законодавством;</p> <p>10) виплачувати споживачу штраф за перевищення встановлених строків проведення аварійно-відновних робіт на об'єктах, що забезпечують надання послуг та</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Звуження Підприємством своїх законодавчо встановлених обов'язків, як виконавця Послуги, може призвести до ущемлення інтересів споживача, в тому числі, у вигляді неотримання послуг або їх отримання не в повному обсязі або неналежної якості, недоотримання або позбавлення споживача можливості отримання коштів від виконавця послуг, а саме відшкодування нанесених споживачу збитків, сплати йому штрафів за перевищення встановлених строків проведення аварійно-відновних робіт, позбавлення його права на здійснення перерахунків плати за послуги у відповідності до законодавчо встановленого механізму їх здійснення, що може призвести до необґрунтованих</p>

<p>перебувають у його власності (користуванні), у розмірі, визначеному цим договором;</p> <p>11) своєчасно реагувати на виклики споживача, підписувати акти-претензії, вести облік вимог (претензій) споживача у зв'язку з порушенням порядку надання послуг;</p> <p>12) своєчасно та за власний рахунок проводити роботи з усунення виявлених неполадок, пов'язаних з наданням послуг, що виникли з його вини;</p> <p>17) самостійно протягом місяця, що настає за розрахунковим періодом, здійснювати перерахунок вартості послуг за весь період їх ненадання, надання не в повному обсязі або неналежної якості відповідно до порядку, визначеного Кабінетом Міністрів України, а також сплачувати споживачеві неустойку (штраф) у розмірі 0,01 відсотка середньодобової вартості споживання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, визначеної за попередні 12 місяців (якщо попередніх місяців нараховується менш як 12 - за фактичний час споживання послуг), за кожен день ненадання послуг, надання їх не в повному обсязі або неналежної якості (за виключенням нормативних</p>		<p>фінансових витрат споживача.</p>
---	--	-------------------------------------

<p>строків проведення аварійно-відновних робіт або періоду, протягом якого відбувалися ліквідація або усунення виявлених неполадок, пов'язаних з отриманням послуг, що виникли з вини споживача).</p>		
<p>Пункт 45 Виконавець має право обмежити (припинити) надання послуг споживачеві у разі непогашення в повному обсязі заборгованості з оплати спожитих послуг.</p> <p>Виконавець надсилає споживачеві попередження про те, що у разі непогашення ним заборгованості надання послуг може бути обмежене (припинене), рекомендованим листом (з повідомленням про вручення) та шляхом повідомлення споживачеві через його особистий кабінет.</p> <p>Таке попередження надсилається споживачеві не раніше наступного робочого дня після закінчення граничного строку оплати, визначеного законодавством та/або договором.</p> <p>Обмеження (припинення) надання послуг здійснюється виконавцем відповідно до частини четвертої статті 26 Закону України "Про житлово-комунальні послуги" протягом 30 днів з дня отримання споживачем попередження від виконавця.</p>	<p>Не передбачено</p>	<p>Відсутність такого розділу, може призвести до ущемлення інтересів споживачів, адже невизначення Підприємством, як виконавцем Послуги, підстав, порядку, строків тощо обмеження (припинення) надання Послуги, може призвести до безпідставного припинення надання таких, а також до необґрунтованих фінансових витрат споживача.</p>

- (91) Таким чином, КП «Новомажарово» починаючи з 2021 року уклало з споживачами Договори, положення яких на момент їх укладання не відповідали типовому договору з індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), затвердженому Постановою КМУ № 690, та могли призвести до ущемлення інтересів споживачів Послуги.
- (92) Окрім цього, КП «Новомажарово» не привело свої Договори у відповідність до вимог діючого законодавства, а саме до Типового договору, затвердженого Постановою КМУ № 690 (в редакції Постанови КМУ № 85), та продовжує надавати послугу з централізованого водопостачання на підставі раніше укладених Договорів, положення яких можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів.
- (93) Зміст діючих Договорів, укладених КП «Новомажарово» зі споживачами, звужує коло прав споживачів та власної відповідальності виконавця послуги з централізованого водопостачання за порушення умов цих договорів.
- (94) Відповідно до положень статті 179 Господарського кодексу України, яка визначає загальні умови укладання договорів, що породжують господарські зобов'язання, Кабінет Міністрів України, уповноважені ним або законом органи виконавчої влади, державні органи та органи державної влади можуть рекомендувати суб'єктам господарювання орієнтовні умови господарських договорів (примірні договори), а у визначених законом випадках - затверджувати типові договори. При укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору на основі, зокрема типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, чи у випадках, передбачених законом, іншим державним органом або органом державної влади, коли сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови.
- (95) Статтею 184 Господарського кодексу України регламентовано, зокрема, що укладення господарських договорів на основі типових договорів повинно здійснюватися з додержанням умов, передбачених статтею 179 цього Кодексу, не інакше як шляхом викладення договору у вигляді єдиного документа та відповідно до правил, встановлених нормативно-правовими актами щодо застосування типового договору.
- (96) З огляду на зазначене, КП «Новомажарово» повинно було укладати договори зі споживачами відповідно до типових договорів, не відступаючи від їх змісту, тобто не зменшуючи обсягів прав споживача та власної відповідальності за порушення умов цих договорів.
- (97) Дії Підприємства, які полягають в укладенні починаючи з 2021 року з фізичними особами (побутовими споживачами) Договорів, що наразі є діючими, які на момент їх укладання не відповідали умовам типового договору з індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), затвердженого Постановою КМУ № 690, та бездіяльність КП «Новомажарово», яка полягає у неприведенні Договорів до чинної редакції Типового договору, можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів.

5. НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ ДІЙ (БЕЗДІЯЛЬНОСТІ) КП «НОВОМАЖАРОВО»

- (98) Унаслідок укладення Підприємством починаючи з 2021 року з фізичними особами (побутовими споживачами) Договорів, що є наразі діючими, які на момент їх укладання не відповідали умовам типового договору з індивідуальним споживачем про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення (без обслуговування внутрішньобудинкових систем), затвердженого Постановою КМУ № 690, та неприведення КП «Новомажарово» цих Договорів до чинної редакції Типового договору, зменшилися обсяги прав споживачів та власної відповідальності виконавця послуг за порушення умов договору, що може призвести до порушення прав та ущемлення інтересів споживачів.
- (99) Таке зменшення прав споживача та обов'язків виконавця послуг може ускладнити споживачу доведення факту порушення виконавцем порядку надання послуг, отримання

споживачем від виконавця перерахунку вартості послуг за весь період їх ненадання, надання не в повному обсязі або неналежної якості, а також може призвести до неможливості отримання від виконавця послуги відшкодування за завдання збитки внаслідок неналежного надання або ненадання послуги.

- (100) Така поведінка КП «Новомажарово» є можливою лише внаслідок відсутності вибору для споживачів інших виконавців послуги з централізованого водопостачання.
- (101) З огляду на зазначене, за відсутності конкуренції на ринку послуги з централізованого водопостачання, а також за відсутності у споживачів альтернативи у виборі іншого надавача такої послуги, КП «Новомажарово» має можливість нав'язувати споживачам умови договорів, які не відповідають вимогам чинного законодавства та можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів.

6. КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЙ (БЕЗДІЯЛЬНОСТІ) КП «НОВОМАЖАРОВО»

- (102) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (103) Відповідно до частини третьої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.
- (104) Зловживання монопольним (домінуючим) становищем відповідно до пункту 2 статті 50 цього Закону визнається порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.
- (105) Враховуючи наведене, дії КП «Новомажарово», які полягають в укладанні починаючи з 2021 року з фізичними особами (побутовими споживачами) договорів про надання послуг з централізованого постачання холодної води, що є наразі діючими, які на момент їх укладання не відповідали умовам типового індивідуального договору про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затвердженого Постановою КМУ № 690, та бездіяльність, яка полягає у неприведенні діючих договорів про надання послуг з централізованого постачання холодної води, укладених з фізичними особами (побутовими споживачами), до чинної редакції Типового договору, затвердженого Постановою КМУ № 690 (в редакції Постанови КМУ № 85), містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуги з централізованого водопостачання, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (106) Згідно з частиною першою статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» органи Антимонопольного комітету України мають право надавати рекомендації органам влади, органам місцевого самоврядування, органам адміністративно-господарського управління та контролю, суб'єктам господарювання, об'єднанням стосовно припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють, а у разі, якщо порушення припинено, щодо вжиття заходів для усунення наслідків цих порушень.

Враховуючи вищевикладене, керуючись статтями 7, 12¹, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23.02.2001 № 32-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 30.03.2001 за № 291/5482 (із змінами), адміністративна колегія Східного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України надає КОМУНАЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВУ

«НОВОМАЖАРОВО» ЗАЧЕПИЛІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ (ідентифікаційний код юридичної особи (*інформація, доступ до якої обмежено*)) такі обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Припинити дії (бездіяльність), які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, викладені у цих рекомендаціях, зокрема шляхом:

- укладення із споживачами договорів про надання послуг з централізованого водопостачання у відповідності до вимог чинної редакції типових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 02.02.2022 № 85);

- інформування споживачів, з якими укладено договори про надання послуг з централізованого постачання холодної води, умови яких не відповідають типовому договору, про можливість переукладання та/або внесення змін у відповідності до типових договорів, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 02.02.2022 № 85).

Відповідно до частини другої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рекомендації органів Антимонопольного комітету України підлягають обов'язковому розгляду органами чи особами, яким вони надані.

Про результати розгляду рекомендацій КОМУНАЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВУ «НОВОМАЖАРОВО» ЗАЧЕПИЛІВСЬКОЇ СЕЛИЩНОЇ РАДИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ необхідно повідомити Східне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України в електронному вигляді на електронну адресу e-mail: khrv@amcu.gov.ua та в паперовому вигляді на адресу: майдан Свободи, 5, Держпром, 6 під'їзд, 1 поверх, місто Харків, 61022 у **2-х місячний строк з дня їх отримання** із наданням копій підтверджуючих документів.

Відповідно до частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції **не розпочинається**.

Голова колегії

Юрій ГЛАДИК